

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/70/2020
Identifikačné číslo spisu: 7708201551
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7708201551.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. R. L. T., samostatne hospodáriaceho roľníka, so sídlom v M., G.. X. H. XXXX/X, IČO: XX XXX XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Elsnerom, so sídlom v Lipanoch, Sabinovská 65, proti žalovanému L. X., E.L., so sídlom v F., Y. W. XX, IČO: XX XXX XXX, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 9C/114/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 13. februára 2019 sp. zn. 11Co/247/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému priznáva proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou podanou dňa 8. februára 2008 domáhal zaplatenia 9.493,46 eur ako náhrady škody spôsobenej imisiami z X. U. na poľnohospodárskej výrobe za rok 2005. Svoj nárok uplatnil v zmysle § 420a ods. 2 písm. b/ zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

2. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 30. júna 2010, č. k. 9C/114/2008-180 zamietol žalobu a rozhodol o náhrade trov konania. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. januára 2013, č. k. 3Co/14/2011-213 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Súd prvej inštancie v poradí druhým rozsudkom z 21. februára 2017 č. k. 9C/114/2008-500 zamietol žalobu a uložil žalobcovi zaplatiť 100 % vynaložených trov konania.

3.1. Svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že námietka premlčania vznesená žalovaným v priebehu konania je dôvodná. Z výpovede žalobcu mal súd za preukázané, že žalobca vykonal zber pšenice ozimnej, jačmeňa jarného a pšenice jarnej v júli 2005, zber repky ozimnej v júli alebo júni 2005, zber slnečnice koncom septembra 2005, zber sóje fazuľovej koncom septembra alebo začiatkom októbra 2005, hrachu v júni alebo v júli 2005, strukovín, obilovín, miešanky, ovsu neskoršie v júni alebo v júli 2005 a

zemiakov najneskôr v septembri alebo októbri 2005. Pozbieranú úrodu žalobca predával po zbere alebo bola uskladnená a neskôr predaná. Z týchto skutočností vyplynulo súdu prvej inštancie, že žalobca najneskôr 31. októbra 2005 aspoň približne musel vedieť, akú škodu mal spôsobenú na poľnohospodárskej produkcii imisiami, pretože svoju úrodu mohol porovnávať s výnosmi a cenami iných podnikateľov v poľnohospodárstve. O tom, kto za škodu zodpovedá (o tzv. škodcovi, žalovanom), žalobca vedel už v roku 2004 i skôr, keď si obstaral meranie o škodlivých látkach produkovaných žalovaným. Judikatúra v oblasti škody na poľnohospodárskej produkcii, pokiaľ ide o vedomosť poškodeného o „škode“ (dozvedieť sa o „škode“) vychádza z toho, že postačuje vedomosť o rozsahu majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch aspoň v približnej sume s možnosťou jej dodatočného spresnenia [napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21Cdo/2423/2006 (ďalej len „NS ČR“), uznesenie NS ČR sp. zn. 25Cdo/2656/2004, rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/509/2006]. Nevyžaduje sa vedomosť o presnom vyčíslení škody (napríklad znaleckým posudkom), ale postačuje, keď poškodený môže aspoň približným spôsobom vyčíslieť výšku spôsobenej škody. Za udalosť, z ktorej škoda vznikla v zmysle § 106 ods. 2 treba považovať deň žatvy poslednej pestovanej plodiny, v tomto prípade október 2005 (rozsudok NS ČR sp. zn. 25Cdo/2749/2004). Subjektívna 2-ročná premlčacia doba žalobcovi začala plynúť najneskôr 1. novembra 2005 a uplynula 1. novembra 2017. Žaloba bola podaná na súd 8. februára 2008, teda už po uplynutí premlčacej doby. Vzhľadom na dôvodne uplatnenú námietku premlčania súd žalobu v celom rozsahu zamietol.

4. Na odvolanie žalobcu odvolací súd v poradí druhým rozsudkom z 13. februára 2019 sp. zn. 11Co/247/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a rozhodol o náhrade trov konania.

4.1. V reakcii na uplatnené odvolacie dôvody vymedzené odvolacími námietkami odvolací súd skonštatoval, že prednostné vysporiadanie sa s námietkou premlčania žalobou uplatneného práva môže v prípade jej dôvodnosti viesť k rýchlejšiemu vydaniu meritórneho rozhodnutia, pretože tu odpadá potreba vykonania ďalšieho dokazovania na posúdenie vecnej opodstatnenosti žaloby. Ostatné odvolacie námietky posúdil ako neopodstatnené, vrátane tej, ktorou súd prvej inštancie na podporu svojej právnej argumentácie odkázal aj na judikatúru súdov Českej republiky.

4.2. Odvolací súd sa plne stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie vyslovenými k námietke premlčania. Zdôraznil, že žalobca najneskôr 31. októbra 2005 aspoň približne musel vedieť, akú škodu mal spôsobenú na poľnohospodárskej produkcii imisiami, pretože svoju úrodu mohol porovnávať s výnosmi a cenami iných podnikateľov v poľnohospodárstve. O škode spôsobenej žalovaným žalobca vedel, pretože v žalobe uviedol, že už v roku 2004 a skôr si obstaral meranie o škodlivých látkach žalovaného. S poukazaním na relevantnú judikatúru a z pohľadu princípu právnej istoty súd prvej inštancie správne uzavrel, že v danej veci postačuje vedomosť o rozsahu majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch aspoň v približnej sume s možnosťou jej dodatočného spresnenia. Nevyžaduje sa vedomosť o presnom vyčíslení škody napríklad na základe znaleckého posudku. Za udalosť, z ktorej vznikla škoda v zmysle § 106 ods. 2 OZ treba považovať deň žatvy poslednej pestovanej plodiny, teda október 2005 (rozsudok NS ČR sp. zn. 25Cdo/2749/2004). Subjektívna 2-ročná premlčacia lehota začala žalobcovi plynúť, rovnako ako objektívna, najneskôr 1. novembra 2005 a uplynula 1. novembra 2007. Žaloba na súde bola podaná 8. februára 2008, teda po uplynutí premlčacej doby. Vzhľadom na dôvodne vznesenú námietku premlčania súd prvej inštancie správne žalobu v celom rozsahu zamietol. Odvolaciu námietku, podľa ktorej za uplatnenie práva, ktorého cieľom je zachovanie premlčacej doby, treba v tomto prípade považovať rokovanie žalobcu a ďalších poľnohospodárov so žalovaným ako škodcom o náhrade škody, ktoré trvalo necelý rok, vyhodnotil ako nesprávnu.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (tiež „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Tvrdenie, že podané dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP založil na presvedčení, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú má reprezentovať uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MOBdo/6/2010. Poukázal na názor vyslovený v tomto rozhodnutí, podľa ktorého § 106 ods. 1 OZ viaže premlčacie práva uplynutím subjektívnej dvojročnej premlčacej doby na podmienku vedomosti poškodeného o: a/ vzniknutej škode (nie iba protiprávnom úkone, či o škodovej udalosti) ako o určitej majetkovej alebo nemajetkovej ujme určitého druhu a rozsahu, ktorú možno objektívne vyčíslieť v peniazoch do takej miery, aby poškodený mohol svoj nárok na náhradu škody uplatniť aj na súde;

okamih vzniku škody, resp. vedomosť poškodeného o škode sa pritom nemusí zhodovať s okamihom škodovej udalosti, či s protiprávnym konaním; b/ o škodcovi, t. j. o tom, kto za škodu zodpovedá. Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby môže byť teda rozdielny vo vzťahu k vedomosti poškodeného o škodcovi a k jeho vedomosti o škode. Obe podmienky (a/ a b/) pre začiatok plynutia subjektívnej lehoty musia byť splnené kumulatívne. Odvolací súd nerešpektoval rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, lebo pri posudzovaní začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby sa zameril len na pravdepodobnosť disponovania podmienok pre jej začatie, žalobca až do momentu doručenia znaleckého posudku č. XX/XXXX nemohol vedieť o naplnení dvoch uvedených kumulatívnych podmienok v zmysle § 106 ods. 1 OZ. Žalobca na základe zberu úrody nemohol odhadnúť ani približne výšku škody (každý rok sú iné klimatické podmienky, veľa nepredvídateľných faktorov - mráz, sucho a iné). Žalobca ako poškodený nikdy v minulosti neuplatňoval škodu u žalovaného, teda nemal dôkaz o tom, kto mu škodu spôsobil (musel by žalovať všetkých znečisťovateľov ovzdušia v okolí obhospodarovateľných pozemkov - U., Z. L., Z. Q. atď.). Až zo znaleckého posudku sa dozvedel, že ide o imisie produkované žalovaným. Nemohol pozorovať zníženie úrody v danom roku v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, lebo znečisťovateľ vypúšťal imisie ešte pred rokom 1989. Odvolaciemu súdu vyčítal, že pri rozhodovaní uprednostnil na odôvodnenie svojho potvrdzujúceho rozsudku rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Českej republiky (najmä rozsudok z 26. júla 2007 sp. zn. 21Cdo/2423/2006, uznesenie zo 14. septembra 2005 sp. zn. 25Cdo/2656/2004, z ktorých vychádza i rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. novembra 2007 sp. zn. 5Co/509/2006). Dovolateľ navrhol napadnutý rozsudok dovolacieho súdu zrušiť a rozhodnúť vo veci samej.

6. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobca už v žalobe uviedol, že najmenej od r. 2004 vie o škode, ktorú spôsobuje prevádzková činnosť žalovaného a teda mal vedomosť o škodcovi. Samotná škoda vplyvom imisií vzniká zberom úrody, vtedy je možné zistiť kvalitu a kvantitu úrody a dospieť k záveru o rozsahu majetkovej ujmy. Napadnutý rozsudok dovolacieho súdu nepredstavuje odklon od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MOBdo/6/2010, v ktorom išlo o potvrdenie doterajšej judikatúry (2 Cz 129/74, R 38/1975, R 3/1984), toto spočívalo na odlišnej skutkovej podstate. Žalovaný tiež poukázal na názor dovolacieho súdu vyjadrený v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí v tejto veci pod sp. zn. 3Co/14/2011 podľa ktorého: ... „podstatné sú údaje o hektárových výnosoch samotného žalobcu z rokov predchádzajúcich roku 2005, z porovnania ktorý by bol zrejmy pokles týchto výnosov. Povinnosť tvrdenia i dôkazné bremeno v tomto smere zaťažuje žalobcu.“ Podľa žalovaného bol správne určený začiatok subjektívnej premlčacej doby na 1.11.2005. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol ako nedôvodné.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. Dovolateľ v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania má vyplývať z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10. Otázkou relevantnou z hľadiska tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (nie skutková otázka), ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

11. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

12. Dovolateľ požadovaným spôsobom nevymedzil právnu otázku. Nemohol preto ani vysvetliť v čom sa jej riešenie odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, v korelácii s uvedeným nemohol ani uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená. Všeobecné tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd nerešpektoval ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrenú v rozhodnutí sp. zn. 2MOBdo/6/2010, nie je dostatočným, ani určitým vymedzením tohto dovolacieho dôvodu. Nespokojnosť vyjadrená dovolateľom, že odvolací súd sa pri posudzovaní začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby nesprávne zamerlal len na „pravdepodobnosť“ o vedomosti žalobcu o tom, kto mu za škodu zodpovedá a aká je jej výška, či jeho konštatovanie, že ako poškodený sa až do momentu doručenia znaleckého posudku č. XX/XXXX vypracovaného znalcom K. Č. nemohol dozvedieť o naplnení kumulatívnych podmienok uvedených v ustanovení § 106 ods. 1 OZ, možno vnímať ako prípadné nedostatky v zistení skutkového stavu veci a v nadväznosti na to i vyslovenie iného (vlastného) právneho názoru na vec, čo však neumožňuje vykonanie meritórneho dovolacieho prieskumu so sledovaným cieľom zjednotenia rozdielnej judikatúry. Dovolacia námietka nesprávneho právneho posúdenia a nesprávne zisteného skutkového stavu veci totiž nemôže založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

12.1. Odvolací súd pri stanovení začiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty pri náhrade škody spôsobenej imísiami na poľnohospodárskych plodinách v zmysle § 106 ods.1 OZ vychádzal z toho, že žalovaný nadobudol vedomosť o osobe, ktorá mu za škodu zodpovedá už v roku 2004 a skôr, ktoré zistenie má vyplývať z obsahu žaloby. Vedomosť o škode podľa dovolacieho súdu žalovaný nadobudol po zbere (žatve) úrody, termíny zberu plodín mal žalobca opísať vo svojej výpovedi. Podľa názoru dovolacieho súdu sa nevyžadovala vedomosť žalobcu o presne vyčíslenej výške škody znaleckým posudkom.

12.2 Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení z 29. novembra 2011 sp. zn. 2MOBdo/6/2010 riešil začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby podľa § 106 ods. 1 OZ pri zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v súvislosti s prechodom práva na náhradu škody z poisteného na poistiteľa podľa § 813 ods. 1 OZ.

12.3 V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Táto špecifikácia spočíva nielen v označení relevantného rozhodnutia dovolacieho súdu, ale aj vo vysvetlení toho, ako konkrétne toto rozhodnutie rieši rozhodnú právnu otázku, ktorá napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (R 83/2018 a 1 Cdo 206/2016, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 27/2017, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 27/2017, 6 Cdo 35/2017, 7 Cdo 7/2018). Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevysvetlí v čom vidí, že ním uvedené rozhodnutie stojí na právnom názore, ktorý možno označiť za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu a nevysvetlí ako sa podľa jeho názoru odvolací súd od tejto praxe odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, čo mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ a mohlo by viesť k procesne neprípustnému bezbrehému dovolaciemu prieskumu priechiacemu sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (porovnaj tiež Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

12.4. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe

dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd (2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 235/2016, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

12.5. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Z toho, čo uviedol dovolateľ v dovolaní vyplýva, že ním označené rozhodnutie dovolacieho súdu stojí na odlišných skutkových okolnostiach prípadu, rieši iný druh škody, rozdielny je i vznik škody.

13. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že argumentácia dovolateľa týkajúca sa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je nedostatočná a ním uvádzaný dovolací dôvod nie je v podanom dovolaní vymedzený spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP a preto jeho dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP. Vzhľadom na to dovolací súd nemal možnosť pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

14. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 veta druhá v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že v súlade so zásadou úspechu priznal žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.